

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 492/2011-5

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. novembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť T. B., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, ktorou namieta porušenie čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 7 Tos/61/2011-23 zo 16. augusta 2011, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť T. B. o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 20. októbra 2011 doručené podanie T. B. (ďalej len „sťažovateľ“) označené ako „Sťažnosť“. Ústavný súd podľa obsahu kvalifikoval podanie sťažovateľa ako sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ktorou namieta porušenie čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 1 ústavy uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 Tos/61/2011-23 zo 16. augusta 2011 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ 20. júla 2011 podal na pojednávaní Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) vo veci podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody (ďalej len „podmienené prepustenie“) podľa § 415 Trestného poriadku sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 4 Pp/36/2011 z 20. júla 2011, ktorým bola jeho žiadosť o podmienené prepustenie zamietnutá podľa § 66 ods. 1 písm. b) Trestného zákona. O sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu rozhodol krajský súd uznesením č. k. 7 Tos/61/2011-23 zo 16. augusta 2011 tak, že sťažnosť zamietol.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza:

„Som toho názoru, že boli porušené moje práva č. 12 Ústavy SR ods. 1 ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach, základné práva sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné. Čl. 13 ods. 1 Povinnosti možno ukladať len na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd. V mesiacoch september až október 2009 Okresný súd KE II prepustil na slobodu P. V. (senát pod vedením JUDr. L.). Ods. V. P. nemal ukončenú sexuologickú liečbu a aj napriek tomu bol prepustený. V mojom prípade taktiež nie je ukončená sexuologická liečba, pričom ja súhlasím s pokračovaním liečby po prepustení z výkonu trestu. Napriek tomu ma Košický súd neprepustil a ako jediný dôvod uviedol neukončené sexuologické liečenie.“

Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovateľ navrhol ústavnému súdu, aby *„zrušil uznesenie Krajského súdu Košice zo dňa 16.8.2011 a nariadil Okresnému súdu Košice znovu prejednať žiadosť o podmienené prepustenie s tým, že neukončená sexuologická liečba nemôže byť dôvodom zamietnutia mojej žiadosti“.*

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 1 ústavy uznesením krajského súdu č. k. 7 Tos/61/2011-23 zo 16. augusta 2011, ktorým bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 4 Pp/36/2011 z 20. júla 2011; okresný súd označeným uznesením zamietol žiadosť sťažovateľa o podmienené prepustenie.

Z textu § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že táto právna norma okrem iného predpokladá existenciu osobitnej kategórie návrhov, resp. sťažností (v prípade, ak ide o konanie podľa čl. 127 ústavy), ktoré označuje ako „zjavne neopodstatnené“. Týmto zákon o ústavnom súde v záujme účelnosti a procesnej ekonomie poskytuje ústavnému súdu príležitosť preskúmať už v štádiu predbežného prerokovania sťažnosti (§ 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde) možnosť jej prípadného odmietnutia, a to jednak na základe obsahu namietaných právoplatných rozhodnutí, charakteru namietaných opatrení alebo iných zásahov, ktorými malo podľa tvrdenia sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv alebo slobôd, a z nich vyplývajúcich skutkových zistení, alebo tiež na základe argumentácie, ktorú proti nim sťažovateľ v sťažnosti uplatnil (m. m. IV. ÚS 157/09).

O zjavne neopodstatnenú sťažnosť podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 13 ods. 1 ústavy povinnosti možno ukladať a) zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd, b) medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 4, ktorá priamo zakladá práva a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo c) nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.

K namietanému porušeniu čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 1 ústavy ústavný súd uvádza, že označené ustanovenia ústavy majú charakter všeobecných ústavných princípov, resp. predstavujú všeobecné východiská pre uplatňovanie a ochranu základných práv a slobôd upravených v druhej hlave ústavy a nemožno ich v zásade aplikovať samostatne bez ich vzájomného pôsobenia (ako aplikačného pravidla) s konkrétnym základným právom alebo slobodou, preto požiadavka na vyslovenie ich porušenia v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy bez vyjadrenia vzťahu ku konkrétnemu základnému právu alebo slobode sťažovateľa, ktoré malo byť (mohlo byť) v spojení s ich aplikáciou porušené, zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti (m. m. I. ÚS 34/96, II. ÚS 85/01, II. ÚS 167/04).

Keďže v danom prípade sa sťažovateľ domáha len vyslovenia porušenia čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 1 ústavy (bez spojenia s konkrétnym základným právom alebo slobodou) namietaným uznesením krajského súdu, mohol ústavný súd aplikujúc uvedený právny názor už aj len z tohto dôvodu odmietnuť jeho sťažnosť pre zjavnú neopodstatnenosť. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ nie je zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátom), ústavný súd považoval za potrebné posúdiť jeho sťažnosť aj z materiálneho hľadiska, t. j. aj z hľadiska možného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s namietaným porušením čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 1 ústavy (keďže v danom prípade sťažovateľ namieta zásah do ústavou chránenej sféry rozhodnutím všeobecného súdu, pozn.).

Jedinou a výlučnou námietkou sťažovateľa je jeho tvrdenie, že krajský súd namietaným uznesením v jeho veci rozhodol inak, ako v porovnateľnej veci odsúdeného V. P., ktorý tiež *„nemal ukončenú sexuologickú liečbu a aj napriek tomu bol prepustený“*.

Ústavný súd v nadväznosti na uvedenú námietku sťažovateľa v prvom rade pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

V odôvodnení namietaného uznesenia krajského súdu sa okrem iného uvádza:

„V dôvodoch svojej sťažnosti poukázal na to, že okresný súd jeho žiadosť zamietol preto, že nemá ukončenú ochrannú sexuologickú liečbu, avšak on súhlasí s pokračovaním liečby po prepustení z výkonu trestu ústavnou formou. Je toho názoru, že samotná skutočnosť, že nemá ukončenú sexuologickú liečbu, neodôvodňuje zamietnutie jeho žiadosti,

pretože po prepustení z výkonu trestu nastúpi navrhovanú ústavnú liečbu, je úplne jedno, či túto ústavnú liečbu nastúpi pri podmiennečnom prepustení alebo pri samotnom skončení výkonu trestu, pretože v tejto liečbe bude potrebné aj ďalej pokračovať. Žiadal preto, aby bol prepustený na slobodu s tým, aby súd nariadil okamžitú liečbu ústavnou formou. Na podklade uvedenej sťažnosti krajský súd podľa § 192 ods. 1 Tr. por. Preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, ako aj konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia a po zvážení všetkých okolností významných pre rozhodnutie, dospel k záveru, že sťažnosť odsúdeného nie je dôvodná. Po preskúmaní dôvodov, ktoré viedli okresný súd k zamietnutiu sťažnosti odsúdeného, majúci na zreteli všetky okolnosti, ktoré sú významné pre posúdenie dôvodnosti podmiennečného prepustenia, krajský súd sa v celom rozsahu s dôvodmi okresného súdu stotožnil a osvojil si ich, pričom v podrobnostiach na ne v celom rozsahu poukazuje. Ako to už konštatoval okresný súd, aj krajský súd je toho názoru, že osoba odsúdeného s poukazom na rozsah a charakter spáchanej trestnej činnosti a neukončenú ochrannú sexuálnu liečbu, nedáva do budúcnosti záruku nespáchania ďalšej trestnej činnosti, aj vzhľadom na stredný stupeň rizika sociálneho zlyhania. Odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojim správaním dostatočne nepreukázal také polepšenie, že by bolo možné od neho dôvodne očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život. Preto krajský súd o sťažnosti odsúdeného rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.“

V odôvodnení uznesenia okresného súdu (proti ktorému sťažnosť smerovala), s ktorým sa krajský súd v plnom rozsahu stotožnil a ktorého závery si osvojil, sa uvádza:

„Odsúdený t. č. vykonáva trest odňatia slobody v ÚVV a ÚVTOS... Z písomného hodnotenia Ústavu na výkon trestu v... vyplýva, že riziko sociálneho zlyhania je stredné. Z psychologického vyšetrenia vyplýva, že sa jedná o osobu s priemernými intelektovými schopnosťami, osobnostne nevyváženú, badateľné sú sociálne psychopatické osobnostné črty. Zo záveru písomného hodnotenia Ústavu na výkon trestu v... vyplýva, že odsúdený čiastočne preukazuje splnenie podmienok na podmiennečné prepustenie a neodporúča sa podmiennečné prepustenie z dôvodu jeho neukončenej ochrannej sexuálnej liečby. Z obsahu osobného spisu odsúdeného ďalej súd zistil, že odsúdený bol 3-krát disciplinárne odmenený. Na verejnom zasadnutí odsúdený trval na podanej žiadosti s tým, že vo výkone trestu

odňatia slobody absolvuje sexuologické a protialkoholické liečenie ústavnou formou, tak ako mu bolo nariadené a v prípade prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody by v tomto pokračoval na slobode a to ústavnou formou. Prokurátor na verejnom zasadnutí navrhol nevyhovieť žiadosti, pričom poukázal na to, že do konca trestu je dlhý čas, taktiež poukázal na charakter trestnej činnosti a hlavne na fakt, že nedošlo k ukončeniu ochrannej liečby.

Podľa § 66 ods. 1 písm. b) Tr. por. súd môže odsúdeného podmiennečne prepustiť na slobodu, ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojim správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, a ak ide o osobu odsúdenú za zločin po výkone dvoch tretín uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienečného trestu odňatia slobody.

Na základe uvedeného dospel súd k záveru, že žiadosť nie je dôvodná. Osoba odsúdeného s poukázaním na ňou spáchaný trestný čin a neukončenú ochrannú sexuálnu liečbu nedáva do budúcnosti záruku nepáchania ďalšej trestnej činnosti aj vzhľadom na stredný stupeň rizika sociálneho zlyhania. Odsúdený teda podľa názoru súdu vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojim správaním dostatočne nepreukázal také polepšenie, že by bolo možné od neho dôvodne očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život. Preto súd jeho žiadosť zamietol.“

Vychádzajúc z citovaného ústavný súd považoval za potrebné zdôrazniť, že zmysel podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody nie je v tom, aby za dobré správanie bol odsúdený automaticky podmiennečne prepustený po uplynutí ustanovenej doby bez zreteľa na účel trestu. Je potrebné vziať do úvahy i samotný účel trestu, ktorý obsahuje viac komponentov, na ktoré súdy pri svojom rozhodovaní musia prihliadať. Podstatou ich úvah je potom v konečnom dôsledku dôvodnosť predpokladu, že odsúdený povedie v budúcnosti i na slobode riadny život s minimalizáciou rizika jeho recidívy (IV. ÚS 53/08). Vo veci sťažovateľa konajúce všeobecné súdy, t. j. okresný súd a krajský súd, s prihliadnutím na všetky okolnosti, ktorých posúdenie bolo potrebné pre rozhodnutie o podmiennečnom prepustení (rozsah a charakter spáchanej trestnej činnosti, neukončená ochranná sexuálna liečba, existencia stredného stupňa rizika sociálneho zlyhania, pozn.),

a teda nielen s prihliadnutím na sťažovateľom namietanú neukončenú sexuologickú liečbu, dospeli k záveru, že u sťažovateľa nie je splnená podmienka budúceho riadneho života.

Podmienečné prepustenie je trestnoprávnym inštitútom, ktorý sa realizuje na základe návrhu oprávnenej osoby (§ 415 ods. 1 Trestného poriadku) pri splnení formálnych podmienok (zákonom ustanovená doba povinnosti vykonať určitú časť trestu odňatia slobody) a materiálnych podmienok (správanie odsúdeného počas výkonu trestu odňatia slobody a pozitívna prognóza vedenia riadneho života v budúcnosti) ustanovených Trestným zákonom, pričom predpoklady splnenia týchto podmienok bližšie uvádza zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody.

Krajský súd sa v namietanom uznesení stotožnil so závermi okresného súdu obsiahnutými v jeho uznesení sp. zn. 4 Pp 36/2011 z 20. júla 2011, pričom aj sám posúdil, či v prípade sťažovateľa došlo k splneniu všetkých do úvahy prichádzajúcich predpokladov (formálnych a materiálnych) na uplatnenie tohto trestnoprávneho inštitútu. Podľa názoru ústavného súdu úvahy krajského súdu a v konečnom dôsledku úvahy okresného súdu o tom, prečo u sťažovateľa nedošlo k splneniu spomínanej materiálnej podmienky, nemožno v žiadnom prípade kvalifikovať ako povrchné alebo neodôvodnené.

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd v namietanom uznesení správne aplikoval na vec sa vzťahujúce právne normy, pričom pri ich aplikácii rešpektoval ich účel a zmysel, a svoje závery formuloval vo väzbe na skutkové okolnosti posudzovanej veci. Za daných okolností nemožno namietané uznesenie krajského súdu považovať ani za arbitrárne a ani za zjavne neopodstatnené. Krajský súd nebol v sťažovateľovej veci povinný vyhovieť jeho požiadavke, bol len povinný vysvetliť a zdôvodniť, na základe čoho dospel k záveru, že v danom prípade nie sú splnené podmienky na podmienečné prepustenie sťažovateľa z výkonu trestu odňatia slobody. Podľa názoru ústavného súdu si krajský súd túto úlohu splnil, a preto jeho uznesením nemohlo dôjsť k porušeniu žiadneho základného práva alebo slobody sťažovateľa. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu

nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným.

Za okolností, keď krajský súd a pred ním aj okresný súd riadne preskúmali a posúdili splnenie zákonných podmienok nevyhnutných na aplikáciu inštitútu podmieneného prepustenia a svoje úvahy z tohto hľadiska ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnili, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že namietaným uznesením krajského súdu nemohlo dôjsť k neprípustnému zásahu do ústavou chránenej sféry sťažovateľa, a preto jeho sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa formulovanými v jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. novembra 2011